

3. Романські, германські та інші мови

Присяннікова Я.М.,

викладач кафедри англійської та турецької мов

Херсонського державного університету

ХУДОЖНІ ПОРІВНЯННЯ: ПРЕДМЕТНІ ПОРІВНЯННЯ VS ПОРІВНЯННЯ-СИТУАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ВІРШОВАНИХ ТЕКСТІВ КАНАДСЬКОЇ ПОЕЗІЇ)

Актуальний світ, динамічний і змінний за своєю природою, наблизитись до детального вивчення якого можливо лише шляхом уподібнення [3, с. 343]. Безмежність можливостей уподібнення / прирівнювання зумовлена невичерпною кількістю ознак суб'єкта та об'єкта порівняння, з одного боку, та когнітивними особливостями сприйняття людиною світу, з іншого [5, с. 44].

Інтуїтивне відчуття схожості предметів, явищ, подій в оточуючому світі відіграє важливу роль у практичному мисленні людини, оскільки “порівняння одного предмета з іншим є одним з найбільш потужних засобів пізнання оточуючого світу. Весь прогрес теоретичної половини знань людини про зовнішню природу ... був досягнутий власне через порівняння предметів та явищ за схожістю” [4, с. 29]. Людська свідомість здатна не лише ідентифікувати розрізнені у просторі і часі предмети, встановлювати відношення схожості серед представниками одного або різних класів, а також уловлювати спільні риси між абстрактними та конкретними сутностями і переносити онтологічні ознаки з одних на інші, і, навпаки [там само, с. 29]. Результат цього механізму порівняння знаходить своє матеріальне відбиття у мовленні [1, с. 8], зокрема у формі художнього порівняння.

Художні порівняння, суб'єктом та об'єктом зіставлення яких виступають окремі предмети або явища оточуючої дійсності, визначаємо як *предметні*. У випадку зіставлення окремих фрагментів дійсності у плані змісту художнього

порівняння диференціюємо *порівняння-ситуації*, що вводяться у тканину поетичного твору модально-порівняльними сполучниками *as if, as though*.

Порівняння-ситуації, на відміну від предметних художніх порівнянь, включають до свого семного складу сему “іреальності”, що уможлиблює додаткове розмежування *реальних* та *іреальних* художніх порівнянь.

У процесі інтерпретації художніх порівнянь на позначення *реальної* схожості, адресат націлений на зіставлення предметів або явищ оточуючої дійсності на основі рівності або подібності їх сутнісних ознак або способу дії, як-от, наприклад, у художньому порівнянні з поетичного тексту Ч. Робертса “The Skater” [6]: “Here was *a pathway, smooth like glass, / Where I and the wandering wind might pass*”. Рівна та гладка поверхня є іманентною ознакою скла, що виступає об’єктом порівняння, і може за певних умов набувати статусу характерної ознаки суб’єкта порівняння. Основа для порівняння *smooth* повністю підтверджує реальність художнього порівняння та його відповідність дійсному стану речей.

Художні порівняння, які виражають порівняння-ситуації, вербалізується у віршованій тканині за допомогою складнопідрядних речень, у складі яких головне і підрядне речення поєднуються модально-порівняльними сполучниками. Складнопідрядні речення з іреальними художніми порівняннями у їх складі мають певним чином організовану структуру. Реальна дія головного речення порівнюється з іреальною дією підрядного речення, що створює стилістичний ефект заснований на контрасті. Саме контрастність порівнюваних дій зумовлює нереальність художнього порівняння [2, с. 128–129] та його образність. Іреальні художні порівняння відрізняються від простих реальних художніх порівнянь більшою інформативністю, яка створюється не лише завдяки їх лексичному наповненню, а й модально-компаративними сполучниками (*as if, as though*), які передують об’єкту порівняння, і у такий спосіб інформують адресата про невідповідність повідомлення, яке передається художнім порівнянням, реальному стану речей.

Предметне порівняння та порівняння-ситуація диференціюються за природою порівнюваної сутності, обраної за об'єкт порівняння.

Усе вище зазначене представлено у табл. 1.1:

Таблиця 1.1

Предметне порівняння vs порівняння-ситуація

<i>предметне порівняння</i>	<i>порівняння-ситуація</i>
1) "The computer arrived like a sinkhole." (S. Goyette "The Accomplishment That Is Memory" [7]); 2) " Paler than she her baby clings and lies" (D.C. Scott "The Onondaga Madonna" [6])	"And men looked up with startled eyes / And hurried on their way, / As if they had been called, and told / How brief their day." (Ch.G.D. Roberts "Monition" [6])
1. Природа порівнюваних сутностей (план змісту):	
предмет (1) / особа (2)	ситуація (фрагмент дійсності)
2. Модальність художнього порівняння:	
реальне (1) / реальне (2)	ірреальне (уявне)
3. Мовні особливості фіксації реальної/ірреальної модальності художнього порівняння у плані вираження:	
like (1) / paler than (2)	as if
4. Тип відношень між порівнюваними сутностями:	
рівність (1) / нерівність (2)	нерівність
5. Тип художнього порівняння:	
образне порівняння (1) / предметно-логічне (2)	образне порівняння

У першому прикладі – це конкретний чуттєво сприйманий людиною предмет оточуючої дійсності, який чітко виокремлюється з-поміж інших реалій навколишнього світу, у другому – це суцільне утворення, комплексний фрагмент дійсності, який складається з пов'язаних між собою складових, і сприймається адресатом у всій складності структурних відношень. На відміну

від порівнянь-ситуацій, ірреальність яких моделюється порівняльними сполучниками *as if, as though*, предметні порівняння відрізняються модусом реальності. Амбівалентність предметного порівняння є результатом бінарності опозиції рівність/нерівність порівнюваних сутностей. Іншими словами, предметне порівняння есктеріоризує схожість порівнюваних сутностей у прикладі (1) на основі способу дії і, фокусуючи увагу адресата на їх рівності за цією ознакою. У прикладі (2), окрім фіксації однієї і тієї ж самої ознаки як у суб'єкта порівняння, так і у його об'єкта, на перший план виводиться більш важлива інформація, а саме більш високий ступінь прояву у сфері суб'єкта порівняння ідентичної для двох порівнюваних сутностей ознаки.

Отже, порівняння-ситуація на відміну від предметного порівняння характеризується високим рівнем образності, який гарантується його ірреальною природою, що є результатом нерівності порівнюваних сутностей та впливу на семантичну структуру художнього порівняння порівняльних сполучників *as if, as though*.

Список використаних джерел

1. Арутюнова Н. Д. Метафора и дискурс / Нина Давидовна Арутюнова // Теория метафоры : [сб. / вступ. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой; общ. ред. Н. Д. Арутюновой, М. А. Журиной]. – М. : Прогресс, 1990. – С. 5–32.
2. Гулыга Е. В. Грамматико-лексические поля в современном немецком языке / Е. В. Гулыга, Е. И. Шендельс. – М. : Просвещение, 1969. – 184 с.
3. Месяц С.В. Иоганн Вольфганг Гете и его учение о цвете. Ч. 1. / С. В. Месяц. – М. : Кругъ, 2012. – 464 с.
4. Общее языкознание : Формы существования, функции, история языка / [под ред. Б. А. Серебренникова]. – М. : Наука, 1970. – 567 с.
5. Ростокіна Е. А. Компаративные конструкции русского языка в логическом, формально-грамматическом и прагматическом аспектах: опыт системного описания: дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Ростокіна Елена Анатольевна. – Абакан, 2011. – 257 с.

6. Canadian Poetry Online [Electronic resource]. – The resource is available:
http://www.library.utoronto.ca/canpoetry/index_poet.htm.

7. Goyette S. The Accomplishment That Is Memory [Electronic resource] /
S. Goyette. – The resource is available:
<http://www.canadianpoetries.com/poetries/2013/3/19/sue-goyette>